

کتاب شناسی گرافیک ایران

حسین چنعانی

نشر هنر ایران

اثر حاضر که تحت عنوان کتاب شناسی گرافیک ایران به چاپ رسیده، نشانگر تلاش پژوهشگری است که سال‌ها در راستای ارائه‌ی اثری تا حد ممکن جامع گام برداشته است. کتاب در دو جلد جداگانه تنظیم شده که در یک جلد به دست خوانندگان رسیده است. کتاب به نحوی تقسیم شده که مجلد اول آن دربرگیرنده‌ی مباحثی چون گرافیک، گرافیک و اشخاص، نمایشگاه‌های گرافیک، نقوش تزئینی، گرافیک و چاپ است. هم‌چنین فهرست راهنمای عناوین کتاب‌ها، فهرست راهنمای پدیدآورندگان به همراه تصویر چهره و فهرست راهنمای ناشران به همراه تصویر نشانه‌ی انتشاراتی برخی از آنها آمده که در نوع خود کاری ابتکاری است، بخش‌های دیگر جلد اول را به خود اختصاص داده است. در جلد دوم کتاب نیز پایان‌نامه‌های تحصیلی دانشجویان رشته گرافیک دانشکده‌های هنری موجود دیده می‌شود.

چنعانی در راستای هدف خود از ارائه این مجموعه می‌نویسد: در طول سال‌هایی که در زمینه فهرست‌نویسی و کتاب‌شناسی هنر گرافیک در ایران تاکنون کتابی تخصصی و فهرستی جامع که از هر حیث دربرگیرنده همه متون نوشتاری، تصویری و به عبارتی همه اسناد و مدارک گرافیک ایران باشد، تألیف نگردیده است و از طرفی چون جای خالی این کتاب‌شناسی به شدت در بین کتاب‌شناسی‌های خوب دیگر احساس می‌شد بر آن شدم این مهم را در حد توانم انجام دهم... و در نهایت، کار تألیف و تدوین این کتاب، از آغاز نگارش و تألیف متون گرافیک در ایران تا به امروز، شامل کتاب و دیگر اسناد و مدارک گرافیک و پایان‌نامه‌های تحصیلی دانشجویان در ایران آغاز شد. البته کتاب حاضر تنها بخشی از کل پژوهش و مطالب تهیه شده را در برمی‌گیرد، به عبارت دیگر کتاب بیشتر به کتاب‌های گرافیک و پایان‌نامه‌های تحصیلی رشته گرافیک می‌پردازد تا به دیگر اسناد و مدارک گرافیک همچون مقاله‌های گرافیکی مندرج در نشریات گوناگون منتشر شده تاکنون. این اثر از ۵۰۴ عنوان کتاب و... در هشت بخش و تعداد ۱۴۴۶ عنوان پایان‌نامه، در چهار بخش فراهم آمده است. اطلاعات کتاب‌شناختی (شناسنامه) این کتاب‌شناسی در بردارنده همه مشخصات، عوامل و پدیدآورندگان آن به همراه تصویر روی جلد کتاب می‌باشد.

لازم به ذکر است چنعانی برای دسترسی آسان‌تر و سریع‌تر به کتاب مورد نظر، تمامی کتاب‌ها را به ترتیب حروف الفبا تحت عنوان کلی طبقه‌بندی کرده است. عناوین نزدیک در هم ادغام شده و در نتیجه بخش‌ها دارای عناوین کلی‌تری شده‌اند از جمله:

– تاریخ گرافیک و مرجع، که شامل کتاب‌هایی می‌شود که پیدایش و سرگذشت گرافیک در ایران و جهان را هم به صورت نوشتار و هم تصویر ارائه می‌دهند.

– تئوری و نظری، کتاب‌هایی را در برمی‌گیرد که مؤلفین آنها به نوعی مسائل مختلف ارتباط تصویری را در تمامی وجوه آن از جمله نظریه‌های زیباشناختی، برخی مباحث تئوریک و دیدگاه‌های ارائه شده

درباره‌ی مبادی سواد بصری، ارتباطات بصری و تصویری مورد توجه قرار داده‌اند. – دروس پایه و مقدماتی که از قسمت‌های اصول مبانی هنرهای تجسمی، طراحی عمومی، خط و خوشنویسی، تکنیک‌های گرافیکی، رنگ‌شناسی، و رسم فنی و هندسه و مناظر و مریا (پرسپکتیو) و ابزارشناسی تشکیل شده است.

– موضوع‌های گرافیک (الف)، که به طور مستقیم زیرمجموعه‌ی هنر گرافیک هستند شامل: پوستر، نشانه، تصویرسازی، روی جلد، صفحه‌آرایی، بسته‌بندی، طراحی حروف و کاربرد خط در گرافیک و کاریکاتور.

– موضوع‌های گرافیک (ب) که دربرگیرنده‌ی موضوعاتی است که از ارتباط گرافیک با دیگر وسایل علمی و هنری به وجود آمده و در بخش‌های گرافیک و سیما (انیمیشن)، گرافیک و تلویزیون، گرافیک و کامپیوتر، گرافیک و معماری (طراحی، معماری، رانندگی) و گرافیک و تبلیغات ارائه می‌شوند.

– گرافیک و اشخاص (آشنایی با مجموعه آثار طراحان گرافیک)، شخصیت‌ها.

– نمایشگاه‌های گرافیک [کتاب‌های راهنمای (کاتالوگ‌ها)، نمایشگاه‌ها و نمایشگاه دوسالانه گرافیک]

– نقوش تزئینی (گیاهی، نباتی، حیوانی، فرش...)

– گرافیک و چاپ: صنعت چاپ، هنر چاپ، صحافی و تجلید

– پایان‌نامه‌های تحصیلی رشته گرافیک

چنعانی در مجلد دوم کتاب سعی کرده است تمامی پایان‌نامه‌های تحصیلی رشته گرافیک و بعضی از رشته‌های هنری چون انیمیشن و پژوهش هنر را که با موضوع هنر گرافیک مرتبط هستند در مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد گرد آورد.

همان‌گونه که آمد مجلد اول (جلد ۱ و ۲) دربرگیرنده‌ی مشخصات و معرفی کتاب‌شناختی حدود ۵۰۴ برگه از کتاب‌ها، از ابتدای چاپ آنها و ۱۴۴۶ رساله از سال ۱۳۵۲ تا ۱۳۷۶ می‌باشد. [هم‌چنین فهرست موضوعی پایان‌نامه‌های تحصیلی رشته گرافیک، فهرست نام استادان راهنما و مشاور و فهرست نام دانشجویان از بخش‌های دیگر کتاب است.] در مجلد دوم (جلد ۳ و ۴) که در آینده به چاپ خواهد رسید کتاب‌شناسی گرافیک را از سال ۱۳۷۷ تا پایان ۱۳۸۲ در برمی‌گیرد.

در آخر می‌توان با آقای چنعانی هم عقیده بود که: پژوهش در مورد کتاب‌ها اغلب ممکن است به صورت غیر سیستماتیک و به طور تصادفی انجام گیرد، ولی زمانی که نتایج آن مطابق با اصول شناخته شده کتابداری، همراه با اطلاعات دیگر بر پایه نظامی خاص و با دقت کافی تنظیم گردد، می‌تواند به صورت یک کتاب‌شناسی، کمک بزرگی برای پژوهشگران باشد.